

Mustafa Asım KÖKSAL Hakkında*

Muhterem Misafirler, sözlerime başlarken hepinizi saygıyla, hürmetle selamlıyorum.

Varoluşçu ateist düşünürler, inançsızlıklarını haklı göstermek için, insanın dünyada yapayalnız, kendi haline terk edilmiş olduğunu, bundan dolayı da varoluşsal bir kaygı yaşadığını iddia etmektedirler. Oysa insanın kendi haline terk edilmiş olduğu iddiası, İslam dini açısından, doğru değildir. Çünkü Yüce Allah, akıl yetisiyle donatmak suretiyle insanın yolunu önce doğal bir ışık ile aydınlatmıştır; akıl, Allah'ın insanda yakmış olduğu **doğal bir kandildir**. Bu doğal kandilin ışığı yeterli görülmemiş olmalı ki, “vahiy” gönderilmek suretiyle insanın yolu özel olarak da aydınlatılmıştır. Böylece içine düşebileceği her türlü karanlıktan aydınlığa çıkmasının imkânı insana bahşedilmiştir. Peygamberimize indirilmiş olan kitap bu sebeple “لِيُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ”¹ olarak tavsif edilmiş olmalıdır. Akıl ile donatılıp vahiy ile yoluna ışık tutulan insana, bir ömür rehberlik edip örneklik etsin diye, Yüce Allah peygamberlerini görevlendirmiştir. Diğer Peygamberler gibi bizim peygamberimiz Hz. Muhammed de, bütün insanlar için, ama özellikle de ümmet-i Muhammed için, örnek alınmak üzere, “**üsve-i hasene**”, yani “**güzel bir insan modeli**” olmak üzere gönderilmiştir.²

Peygamberimizin “üsve-i hasene” olmak üzere gönderilmiş olması, Hz. Muhammed'in peygamberliğine iman etmiş olan insanları, iki aşamalı bir görev ile yükümlü kılmıştır: Hz. Muhammed'in peygamberliğine iman edenlerin bu görevi, O'nu önce örnek almak, sonra da insanlara örnek olmaktır; “**örnek almak suretiyle örnek olmak**” görevidir bu. Bu görevi yerine getirmek, hakkında konuşmak kadar kolay değildir şüphesiz; layıkıyla yerine getirebilenlerin sayısı da çok değildir bu yüzden. Bu insanların sayısı eskiden zaten azdı, şimdi yok denecek kadar azaldı. Çünkü Peygamberimizi “üsve-i hasene” olarak örnek almak demek, “elinden ve dilinden emin olunan” bir insan olabilmek, yani kelimenin tam anlamıyla “Müslüman” olabilmek demektir. Bu anlamda Müslüman olabilmek için önce o insanın bilgilerinden emin olunması lazım gelir, ama bu yetmez; bildirdiklerinden emin olunabilmelidir; ilave olarak sahip olduğu bilgiyi nasıl kullanacağından, o bilgiyle gerçekleştireceği davranışlarından, yani ahlakından da emin olunmak gerekir.

---

* 30 Kasım 2019, Cumartesi günü, Mustafa Asım Köksal Araştırma Merkezi (MAKAM)'ın açılış vesilesiyle yapılmış olan konuşma metnidir.

¹ 14. İbrahim suresi, 1.

² 33. Ahzab suresi, 21: “لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا”

Merhum Mustafa Asım Köksal Hocamız, elinden de dilinden de emin olunan, peygamberimizi örnek ittihaz edinmek suretiyle etrafındaki insanlara örnek olabilmeyi büyük ölçüde başarabilmiş mütteki, mütevazı ve de vakur bir zattı. Gönül ehli bir insandı; her insana “ala kader-i ukulihim”, yani ilgi alanına uygun olacak şekilde, söyleyecek sözü vardı. Bunda onun gönül ehli olduğu kadar ilim ehli olmasının da payı büyüktü. Eserleriyle öğrencilik yıllarımda tanışmış olmama rağmen kendisiyle vicahen 1994 yılında Mustafa Erdem Bey’in delaletiyle tanışma imkânı bulmuştum. İlk tanıştığım da Babanzade Ahmet Naim ile ilgili yazdığım bir makaleyi yeni bitirmiştım. Bu makaleden bahsedince Babanzade hakkında uzun bir sohbet etmiş, benim için çok kıymetli bilgiler vermişti. İnsanlarla “ala kader-i ukulihim” konuşurdu demem bu sebeptendir. Bu sohbetten Ahmet Naim’in ölümü üzerine yazmış olduğu neşredilmemiş bir şiirini de, makalemde kullanmam üzere bana lütfetmişti.

Onun için hem âlim bir zat, hem bu kültürün irfanına sahip ârif bir insan, hem de İslam ahlakının faziletlerini ete kemiğe büründürebilmiş fazıl bir kişi olduğunu söylersek, abartmış olmayız. Kendi halinde, halim selim bir kişiliği vardı. İddiası, gösterişi, reklamı yoktu; cümleleri süslü değildi belki; ama onun şahsında marifet ile fazileti, ihlas, samimiyet ve adanmışlığı, tevazu ve vakarı bir arada görebilmek mümkündü. Kelimenin tam anlamıyla, bir dava adamıydı. Dava adamlığı yönünün özellikle vurgulanması gerektiğine inanıyorum: Din felsefesi alanında çalıştığımı öğrenince Muhammed Hamdi Yazır’dan, onun geniş müktesebatından bahsetmişti. Yazır merhumun 1920’lerin ortalarında (1340’da) *Sebilürreşad Dergisi*’nde, 10 sayı isimsiz olarak yayımlanmış olan “*İlhad Ne Büyük Cehalettir!*” başlıklı yazısını çoğaltıp Anadolu’ya nasıl gönderdiklerini, o günlerin heyecanı ile anlatmıştı. Yazır’ın o yazılarından ilk defa bu vesileyle haberdar olmuştum.

Caitani isimli İtalyan Müsteşrik’in 1905-1913 yılları arasında büyük boy 10 cilt halinde neşretmiş olduğu *İslam Tarihi* isimli eser, 1924-27 yılları arasında Hüseyin Cahit Yalçın tarafından Türkçe’ye tercüme edilmişti. Hz. Muhammed de dâhil İslam’ın mukaddesatına dil uzatılan bu eserin iddialarının başta münevverler olmak üzere geniş toplum kesimleri tarafından kabul görmesi, bilim çevrelerince güvenilir bir kaynak eser olarak telakki edilmesine rağmen ilgili bilim insanları ve yetkili kurumların sessiz kalmaları Mustafa Asım Köksal Hoca’yı rahatsız etmiştir. Eseri eleştiren iki makaleyi yeterli görmeyen Hocamız, bu eserin İslam’a karşı ileri sürmüş olduğu hakikate mugayir görüşleri cevaplandırmak üzere harekete geçmiş ve fasılasız beş yıl süren yoğun bir emek sonucunda “**İsnad ve İftiralara Reddiye**” isimli değerli bir çalışma kaleme almıştır. Bu bir dava adamlığıdır. Kendisini böyle bir çalışma yapmaya sevk eden arka planı, şu cümlelerle anlatır:

Caetani'nin İslam Tarihi, dinimize, Peygamberimize ve ashabına, İslam âlimlerine hakaret ve tecavüzde emsalini geride bırakmıştır. Bununla beraber kullandığı göz kamaştırıcı taktik sayesinde bazı münevverlerimizce, İslamiyet ve İslami mevzular için en mevsuk, en emin, en ilmi bir kaynak gibi telakki olunmuş, kitap ve ansiklopedilere, mecmualara bundan aktarmalar yapılmış; hakikate vakıf olamayan nice kimselerin akidelerini altüst etmiş ve hatta denebilir ki bazılarının İslamiyet ile alakalarını kesmekle kalmamış, kendilerinin İslamiyete açıktan açığa düşman kesilmelerine de yol açmıştır.³

Diyanet İşleri Başkanlığı Müşavere ve Dini Eserler İnceleme Kurulu, 10 Ağustos 1960 tarih ve 357 sayılı kararında bu eser ile ilgili olarak şu ifadeleri kullanmıştır:

... İtalyan Müsteşriki Caetani'ye; ilme ve İslamiyet'e has ağır başlılık ve nezaketle layık olduğu cevabı veren bu Reddiye; aynı zamanda Caetani Tarihi'ne istinad eden neşriyata da bir cevap teşkil edeceği cihetle Başkanlık yayınları arasında yer alması uygun olacağına yüksek başkanlığa arzına karar verildi. [Azalar: H. H. Erdem - Ş. Oral - H. Kasaboğlu - İ. H. Gürsoy; Reis: Ö.N. Bilmen⁴

Hocamız yazdığı Reddiye ile adı geçen Müsteşriğe sadece cevap vermekle kalmamış aynı zamanda *Hz Muhammed'in Hayatı ve İslam Tarihi*'ni bir kültür tarihi halinde yazmak suretiyle Türkçe kaleme alınmış belki de en uzun İslam tarihi kitabını yazmıştır. Bütün bunlar Mustafa Asım Köksal Hoca'nın, sadece şikâyet eden pasif bir Müslüman değil aktif bir İslam ve peygamber aşığı, örnek alınacak ilim ehli bir aksiyon ve dava adamı olduğunu gösterir.

Mustafa Asım Köksal Araştırma Merkezi (MAKAM), Hoca'nın yaptığı gibi, son 10 yıllarda Türkçe eserlerde, İslam'a karşı ileri sürülen aslı olmayan iddialara cevap vermek üzere, ilmi bir heyet oluşturup günümüz insanının anlayacağı bir üslup ve dille cevaplar hazırlamayı kendine uzun vadeli bir görev edinebilir.

Bu vesileyle Hocamıza bir kez daha Yüce Allah'tan rahmet diliyorum. MAKAM adında "Mustafa Asım Köksal Araştırma Merkezi"ni kuvveden fiile geçiren Prof. Dr. Mustafa Erdem Hocamızı ve şahsında birlikte çalıştığı Heyeti tebrik ediyorum. Kalıcı, verimli ve de hayırlı çalışmalar niyaz ediyor; siz muhterem misafirleri bir kez daha saygıyla selamlıyorum.

³ M. A. Köksal, *Müsteşriki Caetani'nin Yazdığı İslam Tarihindeki İsnad ve İftiralar Reddiye*, Ankara: DİB Yayını, 1984, s.5-6.

⁴ M. A. Köksal, a.e., s. 3.

